

آزمون (سؤالهای) چند گزینه‌ای^۱

تهیه و تنظیم: دکتر حسین کریمی مونقی، حکیمه سابق،

مهری یاوری

دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری

و مامایی مشهد

تعریف و توصیف

آزمون چندگزینه‌ای (تستی) **متداولترین آزمون عینی** است که هم در سنجش تواناییهای مختلف و هم در سنجش یادگیری در زمینه‌های گوناگون تحصیلی مورد استفاده واقع می‌شود و بر اساس نتایج حاصله در مورد ارتقاء دانشجویان، تشخیص مشکلات یادگیرندگان و رفع نواقص یادگیری و آموزشی، تصمیم‌گیری می‌شود.

آزمون چند گزینه‌ای یک ابزار قابل بررسی عینی، با پاسخ-های محدود شده است که شامل موارد زیر می‌باشد:

- ریشه سؤال یا توصیف مشکل
- عبارت راهنمایی کننده کوتاه یا پرسش^۲
- لیستی از گزینه‌ها

به عبارت دیگر هر سؤال چند گزینه ای شامل قسمت‌های اصلی ذیل است:

۱. قسمت اصلی سؤال یا تنه سؤال^۳: دربرگیرنده مسأله یا موضوعی است که سؤال باید آن را اندازه‌گیری کند.

۲. گزینه درست یا پاسخ سؤال^۴: یکی از گزینه‌های پیشنهادی پاسخ درست یا گزینه کلید است که آزمون شونده باید آن را برگزیند

۳. گزینه‌های انحرافی^۵: تعدادی گزینه بجز گزینه درست است که نقش آنها منحرف نمودن آزمون‌شوندگانی است که پاسخ درست را نمی‌دانند.

تعداد گزینه‌های سؤالهای چند گزینه ای از ۲-۵ متغیر است. هرچه تعداد گزینه‌ها بیشتر باشد امکان حدس کمتر است.

فواید و مزایا

۱. سنجش دانش در سطح گسترده در یک زمان کوتاه.
۲. مفهوم‌سازی^۶ با تصویر و سناریوی بالینی به منظور افزایش روایی.
۳. می‌تواند روا و عینی طراحی شود.
۴. نمره‌گذاری و نمره‌دهی از طریق رایانه امکان پذیر است.

محدودیت‌ها

۱. ساخت سؤال‌های چند گزینه‌ای با کیفیت بالا نسبتاً مشکل است.
 ۲. مستعد و در معرض به‌کارگیری تکنیکهای غلط و اشاره به پاسخ در سؤالها می‌باشد.
- برای ارزیابی سؤالهای چند گزینه ای چک لیستهای مختلفی وجود دارد. یکی از این چک لیستها توسط میلمن^۷ و به عنوان **شاخص‌های میلمن** ارایه شده است که در جدول زیر آمده است:

چک لیست ارزیابی سؤالات آزمون چندگزینه‌ای			
سؤال شماره: آزمون:	رعایت شده	رعایت نشده	تاریخ: استاد طراح سؤال:
۱			سؤال باید یک موضوع مهم یا یک هدف آموزشی را اندازه بگیرد.
۲			نباید بیشتر از یک مسئله یا یک مطلب در یک سؤال قرار گیرد.
۳			سؤال‌ها باید کاملاً روشن و واضح بوده و از کلمات قابل فهم آزمون شوندگان استفاده گردد.

⁴. Key

⁵. Distractors

⁶. Contextualization

⁷. Milman

¹. Multiple choice questions (MCQ)

². lead-in or the question

³. Stem

چک لیست ارزیابی سؤالات آزمون چندگزینه‌ای		
سؤال شماره: آزمون:	رعایت شده	رعایت نشده
تاریخ: استاد طراح سؤال:	شده	نشده
۲۰ از به کار بردن گزینه‌های مرکب که حاوی دو عبارت هستند، احتراز گردیده است.		
۲۱ سؤال مستقل از سؤال‌های دیگر است، یعنی پاسخ دادن به این سؤال شرط لازم برای پاسخ دادن به سؤال دیگری نیست.		
۲۲ سؤال حاوی اطلاعات اضافه و بدون ربط نیست.		
۲۳ دو گزینه متضاد که یکی از آنها درست باشد، به کار برده نشده است.		
۲۴ گزینه درست نباید از سایر گزینه‌ها کوتاه‌تر یا طولانی‌تر باشد.		
۲۵ برای طرح یک گزینه ساده، جمله‌ای که بطور واضح صحیح است، منفی نشده باشد.		

منابع برای مطالعه بیشتر

- حسین کریمی موقی. راهنمای کاربردی برای ارزیابی دانشجویان علوم پزشکی (با تاکید بر روش‌های نوین ارزیابی بالینی). مشهد: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد؛ ۱۳۹۰.

- Newble D, Cannon F. A Handbook for Medical Teachers. New York: Kluwer Academic Publishers; 2005.

Email: nms.edo@mums.ac.ir

Web:

http://www.mums.ac.ir/nurse/fa/EDO_main

چک لیست ارزیابی سؤالات آزمون چندگزینه‌ای		
سؤال شماره: آزمون:	رعایت شده	رعایت نشده
تاریخ: استاد طراح سؤال:	شده	نشده
۴ از تکرار مطالب در گزینه‌ها خودداری شده باشد.		
۵ مطالب اصلی سؤال بطور کامل در تنه سؤال نوشته شده باشد.		
۶ همه گزینه‌های یک سؤال باید متجانس و به موضوع واحدی مربوط باشند.		
۷ سؤال باید به گونه‌ای باشد که پاسخ درست تنها پاسخ درست یا قطعا درست ترین پاسخ باشد.		
۸ گزینه‌های انحرافی باید توجه آزمون شوندگان بی اطلاع از موضوع سؤال را به خود جلب کند و نباید برای پاسخ دهندگان مسلط بر موضوع گمراه کننده باشد.		
۹ تمام گزینه‌های هر سؤال باید از نظر دستوری و جمله بندی به نحو درست مکمل متن سؤال باشند.		
۱۰ از اشاره‌های دستوری نامربوط، تشابه ظاهری هدایت کننده و غیره استفاده نشده باشد.		
۱۱ در سؤالات منفی، باید کلمات منفی برجسته جلوه داده شده باشد.		
۱۲ از نوشتن سؤال‌هایی که در آنها متن سؤال منفی و گزینه‌ها هم منفی هستند، یعنی منفی مضاعف، احتراز شده باشد.		
۱۳ گزینه "همه موارد فوق" یا "هیچکدام از موارد فوق" بکار برده نشده باشد.		
۱۴ در گزینه‌ها واژه‌های هدایت کننده نباشد (مانند: "ممکن است، معمولاً... یا هرگز، همیشه...")		
۱۵ گزینه‌های انحرافی از لحاظ طول، واژگان، ساختار جمله و پیچیدگی موضوع شبیه به گزینه درست باشد.		
۱۶ محتوای گزینه‌های نادرست متجانس با گزینه درست باشد.		
۱۷ محل گزینه‌های درست بصورت تصادفی (الف- ب- ج- د) قرار گرفته باشند (به گونه‌ای که امکان حدس زدن گزینه درست از روی ترتیب آنها وجود نداشته باشد).		
۱۸ چهار گزینه هر سؤال بصورت عمودی زیر هم نوشته شده باشد.		
۱۹ از به کار بردن گزینه‌های گیج کننده (مثال: الف و ب درست ولی ج غلط است...) پرهیز شده است.		